

Obraćenje Visokog predstavnika Paddyja Ashdowna na konferenciji za novinare o Zakonu o pomilovanjima

Dame i gospodo,

Danas ću vam govoriti o pravdi.

I o velikoj rupi koja su nedavno u pravosudnom sistemu načinili političari ove zemlje, putem koje kriminalci sa najboljim vezama mogu izbjeći zakon nakon suđenja ili čak prije nego do njega dođe.

Ja sam u januaru ove godine ukinuo imunitet koji su imali korumpirani političari koji su pljačkali svoj narod. Ovog ljeta je Vijeće ministara našlo novi način da zaobiđe ovu odluku. Donesen je Zakon o pomilovanjima koji je u Parlamentu usvojen bez progovorene riječi. Bez ijednog glasa protiv.

Dana 18. septembra ove godine, Zakon o pomilovanjima BiH stupio je na snagu.

Vlasti BiH su načinile nacrt ovoga Zakona.

Parlament BiH je usvojio ovaj Zakon.

I onda, bez trunke predaha, Predsjedništvo BiH počelo je da ovaj Zakon primjenjuje.

Ovim Zakonom se definiraju upravni postupci koji se moraju provoditi u slučaju kada Predsjedništvo odluči pomilovati neku osobu kojoj se sudi ili koja je osuđena za krivično djelo.

Većina zemalja ima pravne odredbe za pomilovanje u veoma izuzetnim okolnostima; pomilovanje kriminalaca je u nekim

zemljama normalan, iako statistički izuzetno rijedak, aspekt demokratske vlasti. To je krajnja instanca, nakon primjene svih zakonskih pravosudnih mehanizama, da se osigura opće dobro.

Međutim, upravni postupci predviđeni Zakonom o pomilovanjima BiH nisu normalni. Oni su skandalozni. Oni više odražavaju političku potrebu nego što se odnose na opće dobro.

- Zakonom se predviđa postojanje Komisije unutar Ministarstva pravde koja ima savjetodavnu ulogu u pojedinačnim slučajevima pomilovanja, ali se ne predviđa ko bi trebao da bude član Komisije niti koliko bi ona trebala imati članova.
- Zakonom se predviđa da predstavnici pravosudnih organa nisu zastupljeni. Njime se omogućava pomilovanje ne samo nakon suđenja, nego u bilo koje vrijeme u toku sudskog postupka, što znači ili u toku trajanja suđenja i čak prije njegovog početka. Takav postupak ne postoji nigdje drugdje.
- Zakonom se predviđa da sud koji sudi u predmetu neke osobe može voditi postupak ali se ne predviđa na koji način takav postupak se vodi.
- Zakonom se ne predviđa potreba za javnim obrazlaganjem ili opravdanjem donesenih odluka o pomilovanju; ove odluke ne moraju biti objavljivane u službenim glasilima niti predočene javnosti. Predsjedništvo može odobriti pomilovanje, ali kome i kako ostaje sakriveno od javnosti.
- I na kraju, što je najnevjerovatnije, Zakonom se omogućava da Predsjedništvo može odobriti pomilovanje čak bez provođenja postupka koji je predviđen Zakonom.

Prema tome, ne samo da su sami postupci neadekvatni, nego ih članovi Predsjedništva mogu po želji i potpuno zanemariti.

Radi se o zakonu od 16 članova, od kojih je 15 članova proceduralne prirode a 16. član predviđa da Predsjedništvo

može zanemariti prethodnih 15 članova.

To znači da se nekome može utvrditi krivica za krivično djelo, i to za veoma ozbiljno krivično djelo, a Predsjedništvo, na osnovu sopstvenog autoriteta, bez provođenja postupka, bez objavljivanja svoje odluke u javnosti, može pomilovati tu osobu.

Ovo bi bilo dovoljno loše čak i da je problem samo teoretske prirode. Međutim, nije.

Prošle sedmice, Predsjedništvo je pomilovalo Muniba Jusufovića.

Gosp. Jusufović je član državnog parlamenta. Ali 12. oktobra, on je suspendiran iz Zastupničkog doma nakon što ga je sud Distrikta Brčko osudio na 10 mjeseci zatvora zbog zloupotrebe položaja i pronevjere.

Gosp. Jusufović je podnio žalbu na presudu Apelacionom sudu Distrikta Brčko, ali Sud je, ne opovrgavši prvobitnu presudu, odlučio da gosp. Jusufović treba da služi punu zatvorsku kaznu.

U ovoj fazi gosp. Jusufović je donio mudru odluku. Pored žalbe koju je uputio Ustavnom sudu BiH, koji je bio njegova zadnja pravosudna nada, on je također uputio i molbu za pomilovanje Predsjedništvu BiH. Naravno, gosp. Jusufović je bio dobro upućen da mu je na raspolaganju ova mogućnost, iako o njoj javnost možda nije bila upoznata – činjenica je da su njegove kolege iz parlamenta izglasale novi Zakon o pomilovanjima samo par sedmica ranije.

Primivši dopis od člana vladajuće koalicije koje je i samo dio, Predsjedništvo BiH je molbu uputilo Ministarstvu pravde zatraživši od ove institucije da je razmotri u skladu sa postupcima predviđenim zakonom.

Ministarstvo pravde, vjerovatno nakon što je prepoznalo

slabost ovakvog zahtjeva, donijelo je stav da će, ukoliko se od njega bude tražilo mišljenje, biti primorano preporučiti da se pomilovanje ne odobrava, ali je također napomenulo da Predsjedništvo ima na raspolaganju član Zakona prema kojem Predsjedništvo uopće ne mora konsultirati Ministarstvo pravde.

Drugim riječima, ako nas budete pitali mi ćemo reći ne. Dakle, nemojte nas uopće pitati. Uradite to sami.

Predsjedništvo je uradilo upravo to. I gosp. Jusufović, osuđen zbog zloupotrebe položaja i pronevjere javnih sredstava, opet je slobodan čovjek i aktivan je na okupljanju koalicije SDA, HDZ, SDS i S BiH u Brčkom.

Ostavljam vama da izvučete sopstvene zaključke o tome zašto je Predsjedništvo htjelo ovakav zakon. Međutim, iznenađuje me da je Vijeće ministara pomoglo u tome, a još više što opozicione stranke u parlamentu nisu izustile ni riječ protivljenja.

O ovim stvarima možete izvući sopstvene zaključke.

Evo mojih:

Ja poništavam Zakon o pomilovanjima BiH i donosim amandmane na krivične zakone BiH, entiteta i Brčkog.

Preduzimam ovakve mjere u cilju afirmacije vladavine zakona, održanja integriteta pravosudnog sistema i sprečavanja zloupotrebe diskrecionih prava sve dok se zakon o pomilovanjima ne revidira i uskladi sa demokratskim standardima i odgovornosti prema javnosti. Ovim dajem dovoljno vremena za te aktivnosti, ako treba i uz pomoć OHR-a.

Oni koji su na vlasti moraju svoje aktivnosti obrazložiti građanima, posebno kada one imaju direktan uticaj na pravosudni proces. Nadam se da će do toga doći što prije.

Veoma je deprimirajuće što u ovoj kasnoj fazi procesa uspostave vladavine zakona ja moram poduzimati ovakve mjere.

Što se tiče gosp. Jusufovića, poznato mi je da će tužilac Distrikta Brčko brzo podnijeti žalbu Ustavnom sudu BiH protiv odluke o pomilovanju koju je donijelo Predsjedništvo.

Ja sam rekao mnogo puta da niko ne smije biti iznad zakona u Bosni i Hercegovini. Zbog toga smo i izmijenili odredbe o imunitetu i uspostavili Sud BiH i njegovo posebno Vijeće za organizirani kriminal kako bismo doveli pred sud sve one koji su ranije smatrali da su iznad zakona.

To što neki postaju sve očajniji da sebi nađu put za bijeg nimalo nas ne iznenađuje. Međutim, činjenica da u tome pomažu demokratske institucije BiH nije ništa drugo nego skandalozno.

Danas je ovom skandalu kraj.

Hvala.